

Høringsuttalelse vedrørende forslag om utvidelse av retten til barnehageplass og innføring av to årlige barnehageopptak

ASKI ESARK-03-201300286-66

Hva saken gjelder:

Kunnskapsdepartementet har den 14.10.2013 sendt på høring forslag om utvidet rett til plass i barnehage og innføring av minimum to årlige barnehageopptak. Forslaget innbefatter endring i lov 17. juni 2005 nr. 64 om barnehager (barnehageloven).

Høringsfristen er fastsatt til 14.1.2014.

Departementet legger frem to aktuelle alternativer i høringsforslaget for hvordan retten til plass og antall årlige barnehageopptak kan utvides. Begge alternativene omfatter en utvidelse av retten til plass for barn som fyller ett år i september eller oktober.

Det første alternativet innebærer 2 årlige opptak – Nytt opptak i februar:

- Barn som fyller ett år i september eller oktober vil etter søknad få rett til barnehageplass innen utgangen av februar året etter.
- Det skal minimum være to hovedopptak og disse bør skje med 6 måneders mellomrom slik at opptakene er mest mulig fordelt i løpet av året. Det bør derfor være ett opptak i august og ett opptak i februar.
- Forslaget vil sikre kortere ventetid for barn født i september eller oktober, og kortere ventetid for barn som har fylt ett år og som er flyttet til kommunen etter forrige opptak.
- Barnehagene vil måtte ha ledig kapasitet til å ta imot barna som fyller ett år i september eller oktober, i februar måned påfølgende år. Alternativet vil kunne medføre at barnehagene i perioden fra august til februar må ha en viss overkapasitet, både bygningsmessig og personalmessig.

Det andre alternativet innebærer 2 årlige opptak – Nytt opptak i oktober:

- Barn som fyller ett år i september eller oktober vil etter søknad få rett til barnehageplass innen utgangen av oktober det året barnet fyller ett år.
- Det skal minimum være to hovedopptak, ett i august og ett i oktober.
- Forslaget vil sikre kortere ventetid for barn født i september eller oktober, og for barn over ett år som nylig har flyttet til kommunen.
- Barnehagene vil måtte ha ledig kapasitet til å ta imot barna som fyller ett år i september eller oktober, i oktober måned samme år. Alternativet vil kunne medføre at barnehagene i perioden august til oktober må ha en viss overkapasitet både bygningsmessig og personalmessig. Det presiseres likevel at opptak i oktober vil medføre bedre utnyttelse av barnehagekapasiteten enn ordning med opptak i februar, samt gjøre ventetiden på barnehageplass kortere.

Generelt for begge alternativene:

- Det legges til rette for at ordningen, uavhengig av hvilket alternativ en går for, senere gradvis kan bli utvidet. Departementet viser til at videre utvidelse utover det som foreslås i høringen først vil være aktuelt når det er budsjettmessig dekning for dette.
- Uavhengig av alternativ vil kommunene måtte tilpasse organiseringen av barnehageopptaket til to i året, bla. ved å endre prosedyrene for søknader.

I statsbudsjettet for 2014 er det foreslått å øke bevilgningene til kommunene til en utvidelse av retten til barnehageplass, og denne vil bli gitt som en halvårseffekt i 2014. Beløpet skal dekke kostnadene ved å etablere barnehageplasser som følge av utvidelse av retten. Departementet har tatt høyde for at en del av plassene som kreves for å utvide retten, allerede er etablert, og derfor finansiert av staten. Det legges til grunn at plassene skal være etablert med barnehageårets begynnelse i august 2014, uavhengig av hvilket alternativ en går for. Kostandene ved de to skisserte alternativene vil være de samme.

Høringsnotatet med høringsbrev finner en på departementets nettside:

<http://www.regjeringen.no/nb/dep/kd/dok/hoeringer/hoeringsdok/2013/horing---utvidet-rett-til-plass-i-barneh.html?id=742336>.

Byrådets kommentar:

Bergen kommune har lokalt gått lengre enn det lovverket krever og har ambisjon om full behovsdekning, som innebærer at alle barna som ønsker det skal få plass når og hvor de ønsker. I tillegg er det vedtatt bydelsvis prioritering til barnehageplasser. Dette innebærer at barnehageplasser må planlegges og etableres der behovet og etterspørselen er størst. Dette er særlig gjeldende i større bykommuner med større fortetningsområder, hvor etterspørselen etter barnehageplasser er stor og hvor planlegging og etablering av plasser vil ta tid å få gjennomført. Ved hovedopptak 2013 var det 199 barn i kommunen som er født etter 1. september 2012 som fikk plass. Disse barna har ikke lovfestet rett til plass.

Bergen bystyre har tidligere behandlet høringssaker fra departementet knyttet opp til barnehageopptak. Den første høringen fra departementet (31.10.2007) omhandlet endringer i barnehageloven blant annet knyttet til innføring av lovfestet rett til barnehageplass fra og med 2009. Det ble allerede på dette tidspunktet signalisert at regjeringen på sikt ønsket å innføre minimum 2 hovedopptak i løpet av året, for å ivareta de barna som fyller ett år etter hovedopptaket i august og frem til neste års hovedopptak. I høringsuttalelsen fra Bergen kommune denne gangen ble det presisert at en ikke ønsket innføring av to hovedopptak for å unngå planlegging av overkapasitet. En mente at med løpende suppleringsopptak ivaretas flere av barna som er født etter august måned og en unngår å gå med ledig kapasitet i barnehagene. Bergen kommune fastholder dette synspunktet.

I kommunens høringsuttalelse til NOU 2012: 1 «Til barnas beste – ny lovgivning for barnehagene», vedtatt i bergens bystyre den 14.5.2012, ble det under forslag til ny § 20 i barnehageloven *Kommunens plikt til å tilby plass i barnehage*, at Bergen kommune har en stor andel private barnehager og i forhold til å oppfylle den årlige retten er det et problem at mange av de private barnehagene har mulighet til å ta opp barn uten rett til plass fremfor barn som har en slik rett etter lovteksten. Pr. i dag har ikke kommunen mulighet til å forplikte de private barnehagene å følge kommunale opptakskriterier, men kun gjennom samordnet opptak legge til rette for dialog med private barnehager om at barn med rett til plass etter dagens barnehagelov § 12 prioriteres før barn uten slik rett. Det er derfor kommunen som pr. i dag har plikt til å oppfylle barnehageretten. Dersom forslag til endringer i barnehageloven med utvidet rett til barnehageplass vedtas, må kommunen få større styringsrett over opptaket og det må bli en lik forpliktelse for både kommunale og private barnehager om å innfri retten.

Det presiseres imidlertid i høringsuttalelsen til NOU 2012, slik som nå, at kommunen har et godt samarbeid med de private barnehageaktørene knyttet til samordnet opptak.

Byrådet støtter ikke forslaget om innføring av to hovedopptak i løpet av året. Byrådet er enig i at retten skal utvides gradvis, men løsningene som skisseres i høringen bringer oss ikke nærmere innfrielse av intensjonen. En ønsker å presisere følgende forhold:

- Bergen kommune gjennomfører et overflyttingsopptak i februar måned med oppstart i august måned samme år.
- Kommunen har kontinuerlig suppleringsopptak. Bergen kommune mener at barn som ikke har rett til plass blir ivaretatt gjennom dette.
- I kommunens plan for barnehageutbygging har Bergen bystyre vedtatt bydelsvis prioritering av barnehageplass. Bergen kommune har som ambisjon og mål at foreldre skal få tilbud om barnehageplass når og hvor de ønsker det. Kommunen mener at etablering av barnehageplasser hvor behovet og etterspørselen er størst er viktigere grep enn å innføre 2 hovedopptak i året og utvide retten slik høringen fra departementet legger opp til.
- Bergen kommune har en høy andel private barnehager (over 70 %). Det er samordnet hovedopptak for alle barnehagene. Det vil derfor være ressurskrevende for kommunen å foreta to hovedopptak i løpet av året.

I gjeldende lovverk følger det av barnehagelovens § 12 a, *andre ledd* at retten til barnehageplass kun er en minimumsforpliktelse for kommunen. Det er derfor ikke til hinder for at kommunen kan tilby barnehageplass til barn som ikke har rett til barnehageplass i henhold til gjeldende § 12a dersom det er ledig kapasitet. Kommunen står også fritt til å ha flere eller supplerende opptak. Søknadsfrist til opptaket fastsettes av kommunen, jf. annet punktum. Dagens lovverk gir kommunene lokal handlefrihet til å etablere og utvikle et barnehage tilbud etter behov og etterspørsel.

I Stoltenberg regjeringens forslag til statsbudsjett var det foreslått bevilget midler til en utvidelse av retten til barnehageplass, og det ble lagt til grunn fra departementet at plassene skulle være ferdig etablert ved barnehageårets begynnelse august 2014, uavhengig av hvilket alternativ som ble valgt. Bergen kommune ønsker å presisere at det ikke bare er midler som er avgjørende for etablering av barnehageplass, men at egnet tomtetilgang, reguleringsplaner, infrastruktur og bosettingsmønster m.m er avgjørende forhold en må vurdere når en skal opprette barnehageplasser.

I Solberg regjeringens endringsforslag til statsbudsjettet for 2014 fremgår det at en ikke ønsker å innføre to barnehageopptak. Byrådet støtter dette i tråd med argumentene over, og at en med dette forslaget legger opp til større lokal handlefrihet.

Begrunnelse for fremleggelse for bystyret:

Byrådets fullmakter § 7, vedtatt av bystyret 28. november 2011 i sak 260/11:

Høringsuttalelser i prinsipielle saker som samtidig innebærer politiske avveininger, skal avgis av bystyret. Saken ansees å være prinsipiell og inneholder politiske avveininger og avgis derfor av bystyret.

Byrådet innstiller til bystyret å fatte følgende vedtak:

Bergen kommune støtter ikke høringsforslaget fra kunnskapsdepartementet om å innføre 2 hovedopptak i året samt utvide retten slik det fremgår av saksutredningen.

Dato: 12. november 2013

Dette dokumentet er godkjent elektronisk.

Ragnhild Stolt-Nielsen
byrådsleder

Harald Victor Hove
byråd for barnehage og skole